

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, A. M.DC.XXIX

Feria VI. Post Domin[icam] I. Qvadragesimæ.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56232)

uerantiam declarauerint, exaudite. Quod uiuo hic exemplo in Euangelio discimus. Videas hic namq; peccatricem, magno labore post tertiam repulsam exauditam, suaque perseverantia & nimia importunitate quod petebat, obtinentem.

Exaudit, exaudit sine dubio tandem peccatores Deus, si modo supplex & humilis sis, in postulando perseveres, ac confidenter dicas: *Etiam Domine, nam & catellus edunt, de micis*: quod Theophylactus, qui late excurrens, hic luxuriatur, ita explicat: quantum canis sim & indigna. Verissimum est Domine, catellam me esse fateor, foeminam miseram, desertam & afflictam: at non panem filiorum te rogo: neq; enim adeo impudens, effrons aut adeo male sum edocta. Scio, Iudaeos esse filios tibi charissimos, atq; eorum te potissimum causa in mundum venisse: non quaero signa & prodigia, qualia olim in Aegypto operatus es, aut in mari Rubro, aut in deserto. Non postulo pluuiam illam caelestem mannae, non aquas ex petra promanantes, sunt illa namque panis Israelitarum: verum exiguam quandam micam ex omnipotente tua mensa decidentem, sanitatem, s. filia mea qua a daemone cruciatur, supplex obrestor. haec enim non nisi mica quaedam est, si cum magnis illis miraculis, qua ipse olim edidisti comparatur. O fidem admirabilem, o humilitatem imitandam, o perseverantiam omnibus saeculis deprecandam! *O mulier magna est fides tua*: iam te amplius recitare non possum, tua me eicit patientia & pertinacia: quodcumq; postulaueris, libens concedo: *ut tibi sicut vis*. Postulata tua concessa sunt, preces exaudita, filia sanitati restituta.

O dukissime Iesu vnice Seruator orbis, misericordiae ac bonitatis fons exuberantissime, qui perseverantiam amas, qui precibus importune quodammodo sollicitari vis: Deus qui initio quidem austerus & rigidus, ac peccatores longe a te repellere videris: verum tandem in gratiam recipis, ac benigne exaudis. Ecce tibi hic aliam quaedam Chananaeam, animam nempe meam, afflictam, & deiectam, qua tuis sese pedibus prouoluens misericordiam implorat, *Miserere mei, filia mea uia e a daemone* *Saxat*. Benignissime Deus mihi succur-

re filia mea, anima nimirum mea torquetur, diuectur non a daemone, sed a daemone sexcentis, innumeris scilicet peccatis, auaritia, gula, & luxuria. Hic enim terribiles daemones in gratia peccata quatuor in animam crudelitate delectantur. Ad his igitur creator eiusdem, Deus ac Redemptor, sana eam: qua gratiam si a te impetrauerit Domine, erit cur misericordiam in hoc mundo, ac gloriam in altero deprecet ac miretur. Amen.

FERIA VI. POST DOMIN. L
QUADRAGESIMA.

Partitio.

- I. *Paraphrasis de misericordia Dei.*
- II. *De Probatica piscina.*
- III. *De portibus quatuor pauca.*
- IV. *De ipso paralytico.*

Est autem Hierosolymis Probatica piscina.
Ioan. 5.

FIGURA.

REs plane admirabilis communem naturam 4. Reg. 5.
Rordinem excedens fuit, Naaman illum Syrum lepra infectum, Iordanem sese immergentem, mundatum & adeo integrum exire, nil ut caro eius a carne pueri parvuli disereparet. At multo maius miraculum est, hodierna die paralyticum, qui sese loco mouere non poterat, in o triginta iam annorum spatio ea iam egritudine laborauerat, piscinam Probaticam ingressum, mox sanum & integrum, omnibusq; membris confirmatis exuentem intueri. Illud quidem Elizeus Propheta in media Iudaea, hoc vero Iesus Christus Prophetatum Princeps in medio Ierusalem operatus est. Ut porro vobis omnia qua ad luculentum hoc miraculum spectare videntur: digne & pro rei pondere explicemus: Spiritus sancti operem, ut ille intellectum illuminet, virginem Mariam ad hoc potissimum, velut patronam & aduocatam adhibendo, recitantes AVE MARIA, inuocemus.

Magnus ille Prophetarum Rex ac Regum I.
Propheta David, apposite sane ac multis de Psal. 88.
causis misericordias Domini, veluti amplif-
simam

Theoph. in
c. 13.
Matt.

simam laudum eius materiam, ac cithara sua dignum carmen, ad celebrandum delegit.

Miserere Domini in aeternum cantabo. Inter omnes namq; diuinæ maiestatis proprietates & attributa, ipsa primas fert misericordia, quippe quæ totum terrarum orbem impleat!

Miserere Domini plena est terra. Quid ais David? Solam terram misericordiam limitem constituis? latius, mihi crede, sese extendit.

Vna namq; extremitate ad inferos vsq; pertingit, altera vero cælum ferit. Et profecto ita seres habet: dicat damnati apud inferos quodcumque lubuerit, misericordiam tamen Domini agnoscant necesse est. Peccata enim eorum citra condignum puniuntur, neque tantis supplicij calligantur, quantis ipsa reuera castigari commeruerant. & ipsa sanctorum animæ, felices illæ ac ter beatæ animæ, supra meritum, laborum & ærumnarum suarum præmia recipiunt.

At nos mortales, qui hac in valle lachrymarum peregrinamur, plus tibi o sancta, diuina, & æternâ Misericordia, quam diuinæ omnipotentia debemus, ab ea enim esse nostrum per creationem habemus, at tibi quod conseruati sumus, adscribere necesse est: quod mille in se creationis genera complectitur, ac toties renouatur, quot momenta vita hæc nostra habet. Conseruatio enim est continuata productio. Itaque, Auditores, ipsa nos misericordia conseruat: ipsa est quæ nos redemit, ipsa eadem, quæ nos iustificat, ipsa deniq; misericordia est, quæ infinitam illam Dei maiestatem e cælo coegit descendere, vt nobis medicus existeret, ac debilitates & paralytim nostram persanaret. Perigo igitur Propheta, misericordias Domini deprædicare, ac numquam desiste: *Miserere*

Miserere Domini in aeternum cantabo tibi Domine: ante omnia vero misericordiam, quæ te in terram attraxit, ac nostratem esse coegit.

Magnam sane & clarum diuini erga Tobias fauoris fuit indicium, cum ad eum vnus e septem illis Angelis, qui semper ante diuinæ illius maiestatis oculos consistunt destinavit: qui eum à morbo liberaret, lumen ei oculorum redderet, dæmonem effugaret, filioque eius de cõiuge prouideret. Quod ipse quidem Tobias tanti æstimauit, vt dimidiâ

bonorum partem in beneficiorum remunerationem ipsi obtulerit: at vbi cognouit, vnũ esse de septem illis spiritibus, qui semper in conspectu diuinæ maiestatis apparent, pauore & timore consternatus vna cum filio, cecidit super terram in faciem tuam. At multo maior amor est, & longe excellentius misericordiam genus, non amplius Angelum, at Dei verbum, imo vero Dei filium, à Patre hunc in mundum destinatum contemplari, vt morbos nostros curaret, dæmones expelleret, nosque ipsos æternæ iustitiæ, per conubium illud, quod in incarnatione eius initum est, reconciliaret.

Amor & misericordia qua Deus erga regem Ezechiam vsus est, pene incredibilis videri queat, cū scilicet eum lecto decubentem, desperatam iam valetudine, & iam e corpore migraturo, Isaiam Prophetam mittit, qui illum ab ægritudine liberaret, vitæq; quindecim annos adiungeret, in cuius rei signum *reduxit umbram per lineas, quibus iam descenderat in horologio Achaz, retrorsum decem gradibus.* Verum amor & misericordia quæ idem

Deus in hominum genus declarauit, longe præstantior est ac multo maior: Neque enim ad vos Prophetam destinavit, at vnã de gloriosissimâ Trinitatis personis. Nam cum æger ille Ezechias, genus, inquam, humanum, vsq; ad mortem decumberet, omni spe destitutum, à suis derelictum, damnationeque æterna iam iam castigandum, Deus ipse cælo descendit, sanitatem eidem affert, vitam producit, eidemq; non quindecim annorum spatium, sed æternitatis infinita adiungit: hoc exprimi verbis nequit, & infinita misericordiam est. Tum scilicet Auditores, tum, inquam, in clarum recuperatæ valetudinis signum, summus ille mundi sol, Verbum illud diuinum, decem gradibus retrocessit, nouem Angelorum ordinibus sese submittes, & humana sese carne induens. Longius vero adhuc retrocessit, cū vsq; ad crucem & mortem, ac deniq; ad terræ centrũ descendit. Atq; vt huiusce rei signum, argumentum, & euidentissima illius misericordiam testimoniũ perspicuatis: Euangelium hodiernũ accedite, in quo eum hodie ad piscinam, inter tot debiles & ægros constitutum, in medio ciuitatis Ierosolymitanæ, para-

lyticum fanitati restituentem videbitis. Est autem Hierosolymis Probatica piscina, &c. Prius de piscina vnum atque alterum verbum loquamur, ac deinde de paralytico verba faciemus.

II. Piscinæ Probaticæ descriptio.

Quod ad primum spectat, erat in magna illius Ierosolymitanæ ciuitatis medio stagnum, quod in Euangelio piscina appellatur. in quod oues quæ Deo in sacrificium offerendæ erant, immergebantur: atque ideo Græce Προβατικὴ nuncupata, quasi piscina ouium. Ambiebant hanc quinque porticus & atria, in quibus omnia languidorum genera, cæci, claudi, paralytici, & phthirici, aquæ motum præstolantes iacebant; Angelus quippe Dei cælo stans quibusdam horis, aquam turbaturus descendebat, post quem motum qui primus in piscinam descendisset ab omni infirmitate morboq; liberabatur.

O sacra & vere prodigiola piscina, quid nobis denotas? Eris forsitan figura Sacramenti Baptismi, in cuius vndas animæ paralytica, peccata originis nimirum infectæ, si coniciantur, confestim ab omni morbo liberæ, ab omnibus inquinamentis emundatæ & ab omnibus pœnis solutæ sunt.

Piscina figura est penitentia.

Bene quidem: at multo mihi melius per vndas hæcæ & motum Piscinæ ipsum Pœnitentiæ Sacramentum allegorice designari videtur: quod nimirum piscina est, quæ non ab Angelo, verum ab ipso Christo Iesu, qui Angelus Testamenti à Prophetis appellatus est, mouetur: in quam si paralyticus peccator se coniciat, ab omnibus quamprimum vitis flagitiisq; emundatur. Quod Prophetæ Dauid innuit, dum ait: Lauabis me, & super niuum dealbabor; ac si diceret: Torus paralyti discrucior, lepra corpus vndiq; meum scætet; at per mitte me vel semel piscinæ pœnitentiæ corpus & peccata immergere, instat niuis albicans egrediar.

Malach. 3.

Psal. 50.

O lacrum & vere diuinum stagnum, ô salutare vndas pœnitentiæ, & vere admirabiles! estis scilicet illæ aquæ, super quas Spiritus sanctus in ipso mundi primordio ferebatur, Spiritus Domini ferebatur super aqua. Estis diluuium hoc gratiarum, cui Arca Noe, id est, Ecclesia, innatat, ac mundi reliquias morti eripit. Vos estis sacræ illæ & benignis-

Gen. 2.
Gen. 8.
Iob. 19.

simæ aquæ è latere ac membris Iesu Christi fluentes. Vos estis aquæ illæ Rubri maris, Exod. 14. quæ Israclitas sospites & sicco pede traducitis, & Ægyptios cum omnibus copiis inuoluitis. Vos denique illæ estis aquæ, de quibus Psalmista loquitur: Conquassatus capiti draconum in aquis; peccata scilicet horrenda & enormia.

O millies admirandam piscinam! tu scilicet es Euripus ille, sinus maris inter Bœotiâ instar Eubææ & Eubæam, qui, Mela referente, septies de die reciproco fluxu ascendit: & descendit: tu nempe septies fluis & refluxis! fluis per septem Spiritus sancti dona, quæ tecum trahis, ac per septem capitalia peccata, quæ a te fugas, defluis. Auctorem huiusce rei ac restem habeo Dauidem vatem, vix enim ille Euripum hunc pœnitentiæ intrauerat, quin statim septem fluxibus fluere incipiat: Septies in die laudam dixi tibi

Atq; ita se reuera res habet: postquam enim omnium fontium, riuorum, fluuiorum, amnium ac marium vires, prodigia & miracula indagauero; omnia in vna hæc potentia piscina video comprehensa, ipsa enim eminenter & formaliter in se continet quidquid reliquæ aquæ singulare habent, atq; omnes aliarum vndarum vires, & prodigia in se vna comprehendit.

Refert Augustinus in Albania; olim Episcopus dicta, fontem esse, qui singulari quadam & occulta vi faces immensas & extinctas accendat, & e contrario extinguat accensas. Fons faces Idipsum in piscina nostra pœnitentiæ reperiuntur, in ea namque faces peccatorum extinguntur, & virtutum accenduntur. Prætere a non hæ sunt aquæ, quæ operibus extinguens mortuis vitam reddunt, virtutes reuocant; & animas à morte exsuscitant? Plinius in eandem rem ait in Sclauonia fontem reperiri, qui pannum & lini frusta, & quidquid in eum coniecit, comburat. Piscina quoque pœnitentiæ fons est charitate ardens, qui festucas ac frustilla concupiscentiæ & prauorum affectuum comburat; & quidquid illi iniectum est, consumat & in cineres redigat. Vnde Cyprianus: Penitentia Cyprianus respuit auaritiâ, horret luxuriam, fugat superbiorem, format amorem, calcas superbiam, continet.

August. de ciuit. lib. 11. cap. 3.
Lib. 2. c. 101.
Penitentia Cyprianus respuit auaritiâ, horret luxuriam, fugat superbiorem, format amorem, calcas superbiam, continet.

vinet linguam, componit mores, odit malitiam, excludit invidiam, deniq; omnia in flammam & cineres redigit.

Annis Lyncestius in Macedonia acidulus est,

Quem quicumque parum moderato gutture traxit,

Haud aliter titubatur, quam si mera uina bibisset.

Eiusdem saporis sunt aquae illae piscinae poenitentialis, atq; eiusdem plane naturae, ac redinem quidem nonnullam habent, animas tamen amorem Dei inebriant. Audiamus quid hic D. Gregorius dicat: *Blandimenta ergo culpa non secura quies fuerat, sed saeuens amaritudo poenitentiae irrumperet.* Id ipsum & D. Augustinus

Poenitens, inquit, semper dolens, semper coram Domino ante quem peccauit erubescat, & dolorem cum uita fiat.

Quin etiam in Bœotia haud procul à fluuio Orchemeno duos fontes reperiri aiunt, eodem tempore & tenore fluentes, at non eiusdem naturae, & unus quippe eorum memoriae prodest, & eam conseruat, alter vero obest, & eam destruit: Non est autē necesse, o curiosi rerum indagatores, huius rei uidentiae & experiendae ergo longinquas regiones percurrere, id ipsum enim in aquis poenitentiae fieri conspiciamus: excitat enim illa praeceptorum criminum memoriam, quo illa cognoscamus, cognita oderimus, exola fugiamus, ac eadem fugiendo bonis & sanctis operibus nos demus. Audi regium illum

Vatem aquis hifce gustatis dicentem: Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animae meae. O iucundam & gratam omnium annorum, omnium mensum, & omnium uitae horarum memoriam. Eadem quoque opera huius mundi, & omnium voluptatum, inaniūq; corporis huius deliciarum memoriam exiit, ante omnia uero praeceptorum iniuriarum ab alijs acceptarum obliuionem inducit.

Præclarum huiusce rei exemplum in Euangelio legimus. Christus Dominus ipso resurrectionis die cum à duobus illis viatoribus, qui in Emaus tendebant, interrogaretur, num sciret, quid paucis ante diebus Ierosolymis, in monte Caluariae, in arbore crucis contigisset; aqua hac inebriatus, rerumque praeceptorum memoriam quodammodo exuens, ac tormentorum suppliciorumque oblitus, dixit: *Quae* quasi diceret, *Quid accidit? quid factum est Ierosolymis? O benignissime ac clementissime Iesu, an non amplius flagellorum, spinarum, clauorum, crucis, passionis denique tuae meministi? itane omnium cruciatuum tuorum memoriam exuisti? tantum scilicet aquae huius bibisti, ut omnium horum oblitus sis.*

Est praeterea in Sicilia fluuius, qui semel potus mentem & ingenium acuit, qui proinde nos appellatur. Eiusdem plane efficacitae sunt aquae poenitentiae; semel enim gustatae intellectum dant paruulis, & ingenium exacuunt, ut omnia statim peccata cognoscamus, & cognita fugiamus.

Est in super in Phrygia duos fontes, testatur Plinius, quorum primus lachrymas bibenti excutiat, cui inde nomen *λαίωσις*; alter uero risum, qui nomen hinc inuenit *γέλωσις*.

Qua apte uero hoc Piscinae nostrae quadratim modo enim iustos in afflictionibus gaudentes efficit; cuius rei testes habeo Apostolos, qui aqua huius fontis potati, *ibant gaudentes à conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt nomine Iesu contumeliam pati.* Modo uero peccatoribus lachrymas excutit: testantur id Petri, Magdalenae; testatur id Dauid uates ac

Rex: fuerunt mihi lachrymae meae panes die ac nocte & item alibi: Laua o per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis straxit mecum rigabo. Vnum atque alterum peccatum, o Rex, tot lachrymis eluis; ego uero qui tot peccatorum commisi millia, imo infinita, ne lacrymulam quidem ualeo elicere. Ad has igitur aquas propera, has bibe, his inebria te o anima, ut peccata deplorare queas, & lacrymarum imbres profundere.

In Æthiopia fons esse traditur rubicundus, qui uel gustatus gustu hominem prius uat. uere prodigiōsa poenitentia, id ipsum merito de te dicere potero: qui te enim gustant, omnem mundi mundanarumque rerum sensum amittunt, caelestium è contra gustum adipiscuntur, ac diuina sapere incipiunt.

Fons qui gustatus gustu hominem prius uat. uere prodigiōsa poenitentia, id ipsum merito de te dicere potero: qui te enim gustant, omnem mundi mundanarumque rerum sensum amittunt, caelestium è contra gustum adipiscuntur, ac diuina sapere incipiunt.

In Æthiopia fons esse traditur rubicundus, qui uel gustatus gustu hominem prius uat. uere prodigiōsa poenitentia, id ipsum merito de te dicere potero: qui te enim gustant, omnem mundi mundanarumque rerum sensum amittunt, caelestium è contra gustum adipiscuntur, ac diuina sapere incipiunt.

In Æthiopia fons esse traditur rubicundus, qui uel gustatus gustu hominem prius uat. uere prodigiōsa poenitentia, id ipsum merito de te dicere potero: qui te enim gustant, omnem mundi mundanarumque rerum sensum amittunt, caelestium è contra gustum adipiscuntur, ac diuina sapere incipiunt.

In Æthiopia fons esse traditur rubicundus, qui uel gustatus gustu hominem prius uat. uere prodigiōsa poenitentia, id ipsum merito de te dicere potero: qui te enim gustant, omnem mundi mundanarumque rerum sensum amittunt, caelestium è contra gustum adipiscuntur, ac diuina sapere incipiunt.

In Æthiopia fons esse traditur rubicundus, qui uel gustatus gustu hominem prius uat. uere prodigiōsa poenitentia, id ipsum merito de te dicere potero: qui te enim gustant, omnem mundi mundanarumque rerum sensum amittunt, caelestium è contra gustum adipiscuntur, ac diuina sapere incipiunt.

In Æthiopia fons esse traditur rubicundus, qui uel gustatus gustu hominem prius uat. uere prodigiōsa poenitentia, id ipsum merito de te dicere potero: qui te enim gustant, omnem mundi mundanarumque rerum sensum amittunt, caelestium è contra gustum adipiscuntur, ac diuina sapere incipiunt.

In Æthiopia fons esse traditur rubicundus, qui uel gustatus gustu hominem prius uat. uere prodigiōsa poenitentia, id ipsum merito de te dicere potero: qui te enim gustant, omnem mundi mundanarumque rerum sensum amittunt, caelestium è contra gustum adipiscuntur, ac diuina sapere incipiunt.

In Æthiopia fons esse traditur rubicundus, qui uel gustatus gustu hominem prius uat. uere prodigiōsa poenitentia, id ipsum merito de te dicere potero: qui te enim gustant, omnem mundi mundanarumque rerum sensum amittunt, caelestium è contra gustum adipiscuntur, ac diuina sapere incipiunt.

In Æthiopia fons esse traditur rubicundus, qui uel gustatus gustu hominem prius uat. uere prodigiōsa poenitentia, id ipsum merito de te dicere potero: qui te enim gustant, omnem mundi mundanarumque rerum sensum amittunt, caelestium è contra gustum adipiscuntur, ac diuina sapere incipiunt.

In Æthiopia fons esse traditur rubicundus, qui uel gustatus gustu hominem prius uat. uere prodigiōsa poenitentia, id ipsum merito de te dicere potero: qui te enim gustant, omnem mundi mundanarumque rerum sensum amittunt, caelestium è contra gustum adipiscuntur, ac diuina sapere incipiunt.

In Æthiopia fons esse traditur rubicundus, qui uel gustatus gustu hominem prius uat. uere prodigiōsa poenitentia, id ipsum merito de te dicere potero: qui te enim gustant, omnem mundi mundanarumque rerum sensum amittunt, caelestium è contra gustum adipiscuntur, ac diuina sapere incipiunt.

In Æthiopia fons esse traditur rubicundus, qui uel gustatus gustu hominem prius uat. uere prodigiōsa poenitentia, id ipsum merito de te dicere potero: qui te enim gustant, omnem mundi mundanarumque rerum sensum amittunt, caelestium è contra gustum adipiscuntur, ac diuina sapere incipiunt.

In Æthiopia fons esse traditur rubicundus, qui uel gustatus gustu hominem prius uat. uere prodigiōsa poenitentia, id ipsum merito de te dicere potero: qui te enim gustant, omnem mundi mundanarumque rerum sensum amittunt, caelestium è contra gustum adipiscuntur, ac diuina sapere incipiunt.

In Æthiopia fons esse traditur rubicundus, qui uel gustatus gustu hominem prius uat. uere prodigiōsa poenitentia, id ipsum merito de te dicere potero: qui te enim gustant, omnem mundi mundanarumque rerum sensum amittunt, caelestium è contra gustum adipiscuntur, ac diuina sapere incipiunt.

Fluuius qui ingenium acuit.

Lib. 3. c. 2.

Act. 5.

Psal. 41.

Psal. 6.

Fons qui gustatus gustu hominem prius uat. uere prodigiōsa poenitentia, id ipsum merito de te dicere potero: qui te enim gustant, omnem mundi mundanarumque rerum sensum amittunt, caelestium è contra gustum adipiscuntur, ac diuina sapere incipiunt.

Nn 3. Tu

Fons qui dentes excutit.

Tu enim es quæ eos inebrians dicitis: *Quæ super caelos sunt, factis, non quæ super terram.*

In Germania, haud procul a Frisia fontem esse ferunt, cuius latex epotos dentes omnes excutiat. experimento id didicere Cæsaris Germanici legiones, quæ his gustatis aquis omnes penitus dentes amiserunt. Eadem profus vis & efficacia in nostra est pœnitentia: quamprimum enim luidos detractionis & inuidiæ dentes auferit; vnde Climacus, *Vere germana quoque pœnitentia certum argumentum est, obliuio iniuriarum.*

1. Grad. 19.

Aquæ lignū in lapides cōmutātes.

Tradunt adhæc naturalium rerum auctores, atque ita se res habet, aquas reperiri, quæ ligna in lapides commutent; & quod magis adhuc mirare, oliuas atq; alias arbores virentes, quamprimum & in rubrum mare coniunguntur, lapidescere. Rubrum hoc mare ipsa est pœnitentia, sanguine & meritis Christi Iesu rubescens, quæ virides illas arbores, animas scilicet molles ac delicatas, virore mundano nitentes, in lapides ac saxa fortitudinis ac constantiæ conuertit.

Quid amplius? Gallia hæc nostra Rhodanum flumen habet, cuius tantus impetus, tanta vis, ac violentia esse perhibetur, vt lacum Lemannum transiens, nusquam cum eius aquis, vt Plinius ac deinde Strabo, obseruarunt, commisceatur. Est quoque in America fluuius, & de la plata, id est, fluuius argenteus, nuncupatus, cuius tanta vis est, & impetus, vt ad quadraginta leucas, manū licet immisus, cursum suum & saporem, in medio fœluginis retineat. At multo adhuc violentior, mihi credite Naturæ scriptores, ipsa est pœnitentia; illa enim animas defert, & in mūdo viuere & fluere facit, instatamen Rhodani ac fluuii argentei, nihil vt in medijs vanitatibus mundi que delitijs eis contagionis mundanæ adhærebat, aut gratiæ dulcorem vlla ex parte amittant.

Non est igitur, o fontes, flumina, & maria, vestra & prodigia amplius commemoretis; cedite, cedite aquis piscinæ nostræ probatiæ: quæ omnes languores & omnia morborum genera persanant. Ecce hic ingentem languidorum multitudinem, ecce claudos, cæcos, paralyticos, quos in pristinam illam sanitatem restituent, & quibus solitas vires

& sensus reddent. Videte hic miserum paralyticum, jam à triginta annis paralyti excruciatum, quem illa in pedes restituent, & instat ceterorum hominum ambulare facient. Nihil vnquam vos simile quotquot estis fœtes, præstitistis. Vos vero Catholicæ mulieres, mulieres inquam honestæ & modestæ, hanc piscinam suspicite, ad hanc accedite, in hac vos abluite; hic est quippe hyssopus illa, qua David ad peccati sui maculas eluendas aspergi à Deo petebat, *Asperges me Domine hyssopo & mundabor.* O vere admiranda hyssope, quot mihi conceptus insinuas. Est namque hyssopus, exigua quædam herba, morbis fanandis accommodata, pulmonibus purgandis utilis, in petris & rupibus locisque lapidosis excrescens. Pœnitentia vero longe excellentius est medicamentum, planta est, quæ inter lapides & loca confragosa, inter rigores scilicet & austeritates surgit, animabus mundandis, omnibusque peccati maculis eluendis peropportuna. audite vero quid de hac expertus dicat: *Asperges me Domine hyssopo, & mundabor.*

Quin etiam planta hæc longe excellentiores fructus profert, ac præstantiores inuentiones producit. In lege namque veteri decretum erat, vt hyssopo in sanguine passeris immolati intincta leprosus septies, ita mundandus, adaspergeretur. An non hyssopus illa sanguine paræ huius auiculæ tincta ipsa est pœnitentia, innocuo Christi Iesu, aus inquam pro totius mundi salute oblata; sanguine irrigata? an non leprosus hic peccatorem significat? intinctio illa septies iterata, an non denotat septem mortalium peccatorum abluitionem?

Vltorius. In eodem libro, iubetur sanguine vituli septies sacerdos altare aspergendo illud ab immunditijs & sordibus purgare. Altare hoc cor nostrum est, altare inquam, in quo Deo laudes offerimus, per asperionem illam septenam, septem mortiferorum criminum effugatio, à quibus anima per pœnitentiam abluitur & mundatur, intelligenda est.

Ad vos postliminio, diutius euagatus, reuertor o mulieres? hic siquidem esse assero salutaria illa balnea & sancta lauacra, in quibus

Plin. lib. 2. cap. 103.

Psal. 50.

Leuit. 16.

Leuit. 4.

bus castæ sese Susannæ abluunt: in quibus vitima Deo in sacrificium oblata lauantur. Incredimini igitur, abluite vos, angelus enim jam è cælo descendit, & aquam commouit. In ijs omnes superbiam sordes abluite, in ijs omnes adulterinos fucos eluite, in ijs omnes voluptates, ornatumq; superfluum deponite.

Vos quoq; viri, intuemini hic diuina illa lauacra, sacros illos aquæ ductus, aut potius sanguinis ductus passionis Christi, qui lepram mundant, auaritiam eluunt, incestum tollunt. Ecce hic ô principes, locû, in quo Naaman Syrus à lepra mundatus fuit. Ecce hic, ô Reges, locum, in quo Magnus ille Constantinus sanatus est. Incredimini omnes in piscinam hanc penitentiam; vos infideles, qui in tenebris infidelitatis instar cæcorum erratis; vos hæretici, qui in vtramque partem claudicatis; vos peccatores, quos paralytis per omnia membra diuexat. Omnia namque ipsa curat penitentia, & peccata quæ per ignorantiam commissa sunt, hoc est cæcos; & quæ per fragilitatem, id est, claudos, & quæ per peruersam & meram malitiam, id est, paralyticos.

Crediderim mecum omnes rem sane admirandam notare. Contemplari hic licet, infinitos agros, magnam languidorum copiam, ac tantam eorum diuersitatem: & interea vnum tantum paralyticum sanitati restitui. An non hic vere Christi sententiam adimpleri dicendum est, *Multi sunt vocati, pauci vero electi?* Proponite vobis quoq; ob oculos tot hominum millia, quæ tempore diluuij super faciem terræ dispersa erant, ex quorum numero octo tantum animæ ab aquis diluuij immunis fuisse. Recordemini ad hæc è sexcentis hominum millibus arma ferre valentium, qui Aegypto egressi fuerunt, solum duos terram promissionis ingressos fuisse. Aduertitisne etiam circum piscinam hanc quinq; porticus, quinque peristilia, ac veluti ambulacra fuisse languidis referta? Verum quid hæc omnia declarant?

III. Quinq; hæc porticus, an non quinq; sensus corporis, visum, auditum, odoratum, gustum, & tactum significant? Omnes hi lan-

guent, & infirmi sunt. Plurimos enim impudicos aspectus, & lasciuos intuitus, qui vt corporis nentum oculis hauriuntur; visus hic continet, sensus detor inhonesta verba, tot libidinosa carmina notant. auditus hic audit, vt vix fieri queat, quin debilitetur. quot vero odoratus exoticos odores, quot mollia & pretiosa suffimenta, quos non crocos, quas non Arabum lacrymas; aut balsami guttas trahit, ac spirat: sub gustu vero, quænam delicia, quoniam sapes continetur? Tactus autem quoniam turpitudines, quas impudicitias, quas sordes & inhonestates non subit? An non igitur sensus nostri porticus sunt, diuersis languidorum generibus referta?

Sublimius adhuc res hæc deducenda est. Nō ignoratis, ô Philosophi, quinq; animum nostrum habitibus consistere, scilicet, prudentiam, scientiam, sapientiam & intelligentiam ad quos omnia nostra facta & meditata referuntur. In prima porticu, scilicet artes continentur mechanicæ. Prudentia complectitur senatores, sapientes mundi huius, & consiliarios. Sub porticu scientiam omnes docti comprehenduntur, Philosophi; Theologi, Oratores, Concionatores, ambulacro deniq; sapientiam omnes Religiosorum ordines. Quos omnes, si rem penitus inspicatis, infirmitatibus multis distineri videbitis, an non videtis, quot cæci, quot claudi, quot paralytici, inter mechanicos, magistratus, Philosophos, & inter Religiosos reperiantur? certum quippe est multas cecitates, imperfectiones, paralytes, defectus & scandala in omni hominum genere reperiri. Dicam itaq; & vere dicam, piscinam hanc omni ex parte admirabile esse, & qua nihil in mundo aut diuinius, aut eminentius excogitari possit. Iam vero tempus est, vt ea relicta ad alteram concionis meæ partem veniam: ac non nihil de misero illo paralytico loquar.

Miser ille Paralyticus, qui triginta ipsos annos infirmitate hac diuexatus fuerat, genus humanum ad viuum nobis representat: quod quatuor annorum millibus, & amplius ante Christi aduentum exhaustum & confectum fuerat agridine (heu diuturnam paralytim!) prodigiosum illum non dico piscinæ

Quinq; his porticibus quinq; animi facultates signantur.

Argst. 6. Esb.

IV.

Paralyticus hic genus humanum denotat.

piscinæ, sed passionis quam Messias passurus erat, motum semper expectans, per quem à morbis & ægritudine erat liberandum. Proh dolor! Originalis peccati paralyfis ipsum inuaserat, adeo vt ad pia & bona opera nulla sefe ratione, multoq; minus ad satisfaciendum, mouere posset. Paralyfi laborabat in intellectu per ignorantiam, in voluntate per malitiam, per fragilitatem in potentia cõcupiscibili, adeo vt ad omnem virtutem, & quicquid cum virtute coniunctum foret, prorsus ineptum esset.

Simile.

Quemadmodum enim arbores, semel fulmine de cœlo tactæ, quamprimû exarescunt, neue vllas aut frondes aut fructus producunt: Ita quoque miserum mortale genus, graui illo peccati originalis icum fulmine, quamprimû exaruit, ac nullos deinde meritorû fructus protulit, meritorum inquam, quibus tum pœnæ satisfaceret, tum peccatum commissum deleteret. Reuocate igitur in memoriã ficum illam Euangelicam, quæ maledictionis fulmine à Domino percussa statim arefacta est, & omnem penitus virorem amisit: ad cuius similitudinem Adam; prima naturæ humanæ arbor, in medio paradisi terrestris plãtata, diuina maledictione percussus, statim exaruit, & omnem iustitiæ virorem vigorẽque ac splendorem perdidit.

Luc. 10.

Natura humana cum muliere fluxum sanguinis patiente comparatur.

Proponite simul ob oculos mulierem illã Euangelicã, quæ duodecim annis fluxu sanguinis vexata, omnes facultates ad sanitatem recuperandam, & quidem frustra, impendebat. Dicite mihi, an non illa humanæ naturæ imaginem ad viuum repræsental; quæ fluxu sanguinis, peccati originalis scilicet cõtagio, quod sanari nisi magna difficultate non poterat, vexata; omnia sua merita; vota, gemitus, & omnes satisfactiones impenderat, exhauserat, ne dicam amiserat, à quo tamen nulla ratione potuit liberari?

Quæ mala peccatum in animam inuehat. Iudic. 16.

Quantum porro homini detrimentum affers ò peccati paralyfis? animam enim simul & corpus debilitas, ac membrorum vsu priuas. Id ipsum facis anime, quod olim Philistæi Samsoni; aufers ei vires, eruis oculos, ac vitã eripis. Exæcas eam, & ne mereatur efficis,

gratia eam priuas & virtutibus, ac simul ei vitam aufers. ò paradoxa! Peccatum, eum qui mori nõ potest, mori cogit, occidit, necat & inuadit miseris animas. Merito, & bene quidem olim Paulus dixit: *Horrendum est incidere in manus Dei viuentis*: equidem alio sensu dixerim: *Horrendum est incidere in manus peccati occidentis* Hæc igitur, peccatores, in mentem reuocate.

Non est autem, quod miremini Auditores, si miser ille Paralyticus, triginta octo annis sanari non potuerit: nullum enim habebat, qui eum in piscinam post aquæ motum conijceret; donec tandem Angelus ille cælestis aquam moturus, de cœlo descendit, & vltro eum in piscinam coniecit. Quis vero tu es, ò Angele, vnusne Seraphinorum? an ex ordine Cherubinorum? an inter Dominationes, aut Potestates locum tenes? Nequaquam, sed Princeps est Angelorum, Rex Seraphinorû, Deus ipse qui sese Angelum à Prophetis vocari iubet: *Vocabitur nomen eius magni consilii Angelus*, ait Isaias. Hic est, cuius iussu sacra hæc piscina fuit & refuit. Omnia enim Ecclesiæ Sacramenta à passione & cruce Iesu Christi, vt inter eruditos notum est, efficaciam & vim sortiuntur.

Referunt naturæ indagatores, Nilum, qui totam Ægyptum quotannis irrigare solet, Iestum Nilptem ostijs ac veluti orificijs in Oceanû ruelo fluuio comparant. vnde Poeta: *Septemplex ostia Nilû*. Equidem purem passionem Christi, haud incongrue Nilum dici posse, quæ velut torrens septem ostijs exundans, montem Caluarie irrigans, in mare Ecclesiæ septem Canalibus, id est septem Sacramentis deuoluitur. Audite, quomodo Vates Regius sententiæ meæ accedat; aut ego ipse: *Fluminis impetus laificat ciuitatem Dei*. Psal. 41.

Verum, ò miser paralytice, misera inquam natura humana, quam ratione fieri dicam, vt tanto temporis spatio ægritudine langueas, quomodo te hominem non habere ais, qui te ad piscinam post aquæ motum deferat; neminem esse qui salutari tux studeat? An non tot Patriarchas, tot Prophetas, tot denique sanctos viros habuisti? cur te illi in piscinam non coniecere? **Quid?**
tot

tot semper Angelos habuisti, tot Iosephos, Danieles, tot Dauides, tot Elias, tot Eliseos, Isaias, & alios permultos, quam ergo ratione hominem te negas habuisse? vere hominem paralyticus ille non habuisset, si Dei verbum, hominem non induisset: est namque ille homo, quem totus terrarum orbis tanto tempore expectarat. ille, inquam, homo, quem Pilatus admirans Iudæis ostendit, dicens: *Ecce homo.*

Alia adhuc meditando materia in hisce verbis: *Non habeo hominem.* latet. Postquam enim semel in peccatum nos incidere contigit, postquam paralyti laborare cœpimus, nullus omnino homo, nullaque creatura est, quæ nobis mederi possit. Tunc anima, clamans necesse est, cum in huiusmodi discrimine versaris, tunc dicas oportet, *Hominem non habeo.* Tu solus es Domine qui mihi potis es succurrere, qui misericordia mihi tua auxiliari, vt hodierna die Paralytico huic auxiliatus es. Et sane fieri non potest, vt quis ad gratiæ statum a peccato redeat, si Deus manum auxiliatricem non apponat. Nunquam Ionas e ventre ceti, & de profundo pelagi liberatus, ad solis huius intuitum redisset, nisi miraculo quodam & prodigio Deus eum liberasset. Id ipsum plane tibi contingit peccator. naufragium enim passus nūquam e profundo peccati liberari posses, si te Deus violenta manu non extraheret. Quare gratia Dei præueniens, cum primis necessaria est.

Peccator à peccato se liberare nequit sine gratia & misericordia Dei.

109. 8.

Similitudines & sensus allegorici.

Matt. 17.

Matt. 2.

Matt. 28.

Mille huius rei figuras, mille similitudines in sacris biblijs habemus. Prius gallus cantauit, quam Petrus ad peccata sua deploranda egredieretur, & ad Dominum conuerteretur: necesse est gallum, id est, gratiam præuenientem cantare, priusquam quis iustificationis compos fiat. Magi Christum adoraturi venerunt, verum ductu stellæ, *Stella antecedebat eos.* Tres Mariæ Ierosolymis ad Christum in sepulchro quærendum profectæ sunt, sed orto iam sole. Quibus sacra litteræ docent prius, nos non dico Ierosolymis, sed peccato nostro, vel e terra barbara, gentilium illorum principum exemplo, ad Deum quærendum egredi non pos-

se, quam stella præeat, quam gratiæ præuenientis sol exoriat.

Addam ad has similitudines conceptum Insignit aliquid e natura petiti. Docent Philosophi conceptus. phi, cœlos à seipsis non moueri, sed Angelos motum eorum efficere & producere: & ab intelligentijs eos, non propria forma & virtute moueri. Idem plane de motu illo supernaturali iustificationis asseuero, nobis ipsis scilicet non prouenire, nec viribus eum nostris adscribi posse: at Deum solum eiusce motus originem esse & auctorem. *Quid quid Aristot. a enim mouetur, ab alio mouetur,* vt bene ait Aristot. 7. & 8. *Phys.* stoteles: quod in iustificatione potissimum 8. *Phys.* valet. Nunquam quoque paralyticus hic piscinam intrasset, nisi Iesus eum antea permouisset.

Quamobrem, Domine, qui verus es motor, & auctor bonorum omnium, ostende nobis misericordiam tuam, incita nos, gratia nos tua præueni, sanctis inspirationibus extimula. Eheu nos miseros Domine, tantopere expectate & desiderate mundi Redemptor; tanto tempore hic veluti paralytici, ante piscinam, motum & influxum gratiæ tuæ operientes, ægri & infirmi decubimus. Immerge nos igitur, immerge animam nostram, paralyti mirum in modum excruciatam. Iam plusquam triginta annis spiritali ægitudine detinetur, auaritia scilicet insaturabili, ambitione incredibili, deniq; plurimis enormibus peccatis diuexata. Succurre igitur illi, clemētissime Domine, & præsta, vt a te suauem illam vocem audire mereatur, *Surge & ambula, surge:* inquam, a peccato, & *ambula,* per bona opera; nam hæc rectissima & compendiosissima ad cœlum via est.

SABBATO POST DOMINICAM I. QVADRAGESIMA.

Partitio.

- I. De premio gloriæ cœlestis.
- II. De Transfiguratione quintuplici.
- III. De solari Domini splendore.
- IV. De sermone in monte.

Assumpsit Iesus Petrum, & Iacobum, & Ioannem